

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Затверджую:

Декан юридичного факультету
Сергій БАНАХ

2024 р.

Затверджую:

Проректор з науково-педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2024 р.

Затверджую:

Директор навчально-наукового інституту
новітніх освітніх технологій
Святослав ПИГЕЛЬ

«30» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни
«Цивільний процес»

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 08 Право
Спеціальність – 081 Право
Освітньо-професійна програма - «Право»

Кафедра цивільного права і процесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	ІР	Тренінг	СР	Разом	Екзамен /залік
Денна	3	6	28	14	3	6	9	60	Залік
Заочна	3	6	8	4			48	60	Залік

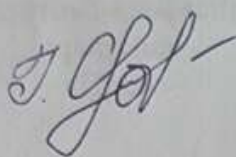
30.08.2024 р.

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право (затверджена Вченою Радою ЗУНУ, протокол № 9 від 15.06.2022 р.).

Робочу програму склала к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу Наталія МАРЦЕНКО

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри цивільного права і процесу, протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

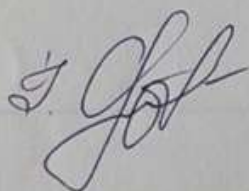
Завідувач кафедри

Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Розглянуто і схвалено групою забезпечення спеціальності 081 Право, протокол № 2 від 30 серпня 2024 р.

Голова ГЗС

Ірина ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Гарант ОП

Наталія ЧУДИК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Цивільний процес»

1. Опис дисципліни «Цивільний процес»

Дисципліна «Цивільний процес»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 2	Галузь знань – 08 Право	Статус дисципліни: нормативна Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність – 081 Право	Рік підготовки Денна – 3 Заочна - 3 Семестр Денна – 6 Заочна - 6
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Право»	Лекції Денна – 28 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття Денна – 14 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 60	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота Денна – 9 Заочна – 48 Тренінг – Денна – 6 Індивідуальна робота Денна – 3
Тижневих годин – 4, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – залік

2. Мета і завдання дисципліни «Цивільний процес»

2.1. Мета вивчення дисципліни:

Метою вивчення дисципліни «Цивільний процес» є формування у здобувачів теоретичних знань та практичних навичок застосування норм, які регулюють діяльність суду та інших суб'єктів процесуальної діяльності з метою захисту суб'єктивних прав фізичних, юридичних осіб та держави.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

Ознайомитися із змістом інститутів цивільного процесуального права, методологію визначення місця, ролі і значення системи цивільного процесуального права України; вміти визначити правове становище учасників цивільних процесуальних правовідносин; оволодіти навичками практичного застосування норм цивільного процесуального права України в процесі вирішення конкретних ситуацій; усвідомити незворотність юридичної відповідальності за порушення цивільного процесуального законодавства; сформувати правову свідомість та правову культуру.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

Здатність застосовувати норми та інститути права, зокрема з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою для вивчення навчальної дисципліни «Цивільний процес» є наступні дисципліни: «Юридична деонтологія і професійна етика», «Теорія держави і права», «Цивільне право».

2.5. Результати навчання:

Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

3. Програма навчальної дисципліни «Цивільний процес»

Змістовий модуль 1. Основи цивільного процесу та учасники судочинства

Тема 1: Цивільний процес: загальні положення. Принципи цивільного судочинства

Поняття цивільного процесуального права. Предмет, метод і система цивільного процесуального права. Співвідношення понять: «цивільне процесуальне право», «цивільний процес», «цивільне судочинство». Функції цивільного процесуального права як галузі права України. Взаємодія та співвідношення цивільного процесуального права з іншими галузями в системі права України. Джерела цивільного процесуального права. Наука цивільного процесуального права.

Форми і способи захисту цивільних прав, свобод чи законних інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави і суспільних інтересів. Цивільне судочинство як процесуально-правова форма здійснення правосуддя в цивільних справах. Поняття, мета і завдання цивільного судочинства. Види проваджень і стадії у цивільному судочинстві. Цивільна процесуальна форма судового процесу.

Поняття й ознаки принципів цивільного судочинства. Система принципів цивільного судочинства. Зміст принципів (засад) закріплених у цивільному процесуальному законодавстві. Принципи інститутів цивільного процесуального права (інституційні принципи). Правові аксіоми в цивільному судочинстві.

Тема 2: Цивільна юрисдикція

Поняття та види цивільної юрисдикції. Предметна та суб'єктна юрисдикція. Інстанційна юрисдикція. Територіальна юрисдикція (підсудність). Підстави та порядок передачі справи з одного суду до іншого.

Тема 3: Цивільні процесуальні правовідносини

Поняття цивільних процесуальних правовідносин і їх особливості. Підстави виникнення цивільних процесуальних правовідносин. Юридичні склади і їх характеристика. Зміст цивільних процесуальних правовідносин. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин і їх класифікація. Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Правове становище суду та засади його діяльності. Роль суду в цивільному процесі. Склад суду. Правові і моральні підстави діяльності суду. Учасники цивільного процесу: особи, які беруть участь у справі як суб'єкти цивільних процесуальних відносин. Поняття і склад осіб, які беруть участь у справі, їх права і обов'язки; свідки, експерт, перекладачі та інші учасники процесу. Їх процесуальне становище та функції. Права і обов'язки.

Тема 4: Сторони в цивільному процесі

Поняття сторін в цивільному процесі. Цивільна процесуальна правоздатність. Цивільна процесуальна дієздатність. Процесуальні права і обов'язки. Цивільна процесуальна правосуб'єктність. Основні риси сторін у цивільному процесі, види сторін. Характеристика прав і обов'язків сторін. Спеціальні права сторін. Процесуальна співучасть. Мета і підстави співучасті. Види співучасті. Процесуальні права і обов'язки співучасників. Поняття належного відповідача. Умови і порядок його заміни. Процесуальне правонаступництво (поняття і підстави). Порядок вступу в процес правонаступника і його правове положення.

Тема 5: Треті особи в цивільному процесі

Поняття та види третіх осіб у цивільному процесі. Основні риси третіх осіб. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Підстави та процесуальний порядок їх вступу в процес. Процесуальні права та обов'язки третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Відмінність третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору від співпозивачів. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Підстави і процесуальний порядок їх вступу (залучення) в процес. Процесуальні права і обов'язки третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Відмінність третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог, від співучасників (співпозивачів, співвідповідачів).

Тема 6: Цивільне процесуальне представництво

Поняття судового представництва. Підстави і види представництва. Повноваження представника в суді. Документи, які стверджують повноваження представника. Оформлення довіреності на ведення справи в суді. Особи, які можуть бути представниками в суді. Особи, які не можуть бути представниками у суді. Відповідальність представників за несумлінне ведення справи.

Тема 7: Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

Підстави і мета участі в цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб. Умови порушення цивільної справи в суді вищевказаними органами і особами. Їх процесуальні права і обов'язки. Завдання та форми участі. Відмінність цих органів та осіб від учасників процесу. Участь органів державної влади та органів місцевого самоврядування у цивільному процесі для надання висновку по справі.

Змістовий модуль 2. Процесуальні механізми та докази у цивільному судочинстві

Тема 8: Судові витрати

Види судових витрат. Ціна позову. Порядок встановлення ціни позову. Відстрочення та розстрочення сплати судових витрат. Розподіл судових витрат між сторонами. Розподіл витрат при відмові від позову і мировій угоді. Повернення судового збору та коштів на оплату витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду судової справи.

Тема 9: Заходи процесуального примусу

Поняття заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу. Значення заходів процесуального примусу для учасників цивільного процесу.

Тема 10: Процесуальні строки

Поняття процесуальних строків і їх значення. Види процесуальних строків. Наслідки пропуску процесуальних строків. Обчислення процесуальних строків. Порядок продовження і поновлення процесуальних строків. Строки розгляду цивільних справ. Закінчення та зупинення процесуальних строків.

Тема 11: Судові виклики та повідомлення

Поняття та види судових повісток. Порядок вручення судових повісток. Процесуальні наслідки для учасників судового процесу, спричинені не отриманням ними судових викликів і повідомлень.

Тема 12: Докази та доказування в цивільному судочинстві

Поняття доказування в цивільному судочинстві. Поняття доказів у цивільному судочинстві. Предмет доказування. Обов'язок доказування і подання доказів до суду. Підстави звільнення від доказування. Належність, допустимість, достовірність і достатність доказів. Правила оцінки доказів судом. Витребування доказів судом. Судові доручення щодо збирання доказів. Огляд доказів за їх місцем знаходження, огляд доказів, що швидко псуються. Забезпечення доказів.

Тема 13: Характеристика окремих доказів (засобів доказування)

Показання свідків. Письмові докази. Речові докази. Електронні докази. Висновок експерта.

4. Структура залікового кредиту з навчальної дисципліни «Цивільний процес»

Денна форма навчання

№ п/п	Тема	Кількість годин					Контрольні заходи
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг	
Змістовий модуль 1. Основи цивільного процесу та учасники судочинства							
1.	Тема 1: Цивільний процес: загальні положення. Принципи цивільного судочинства	4	2	0,5	1	3	Питання, тести, кейси, есе
2.	Тема 2: Цивільна юрисдикція	2	2	0,5			
3.	Тема 3: Цивільні процесуальні правовідносини	2		0,5			
4.	Тема 4: Сторони в цивільному процесі	2	2	0,5			
5.	Тема 5: Треті особи в цивільному процесі	2		0,5			
6.	Тема 6: Цивільне процесуальне представництво	2	2	0,5			
7.	Тема 7: Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб	2		0,5			
Змістовий модуль 2. Процесуальні механізми та докази у цивільному судочинстві							
8.	Тема 8: Судові витрати	2	2	0,5	2	3	Питання, тести, кейси, есе
9.	Тема 9: Заходи процесуального примусу	2		1			
10.	Тема 10: Процесуальні строки	2	2	1			
11.	Тема 11: Судові виклики та повідомлення	2		1			
12.	Тема 12: Докази та доказування в цивільному судочинстві	2	2	1			
13.	Тема 13: Характеристика окремих доказів (засобів доказування)	2		1			
Всього		28	14	9	3	6	

№ п/п	Тема	Кількість годин			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Основи цивільного процесу та учасники судочинства					
1.	Тема 1: Цивільний процес: загальні положення. Принципи цивільного судочинства	2	2	4	Питання, тести
2.	Тема 2: Цивільна юрисдикція			4	
3.	Тема 3: Цивільні процесуальні правовідносини			4	
4.	Тема 4: Сторони в цивільному процесі	2		4	
5.	Тема 5: Треті особи в цивільному процесі			4	
6.	Тема 6: Цивільне процесуальне представництво			4	
7.	Тема 7: Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб			4	
Змістовий модуль 2. Процесуальні механізми та докази у цивільному судочинстві					
8.	Тема 8: Судові витрати	2	2	4	Питання, тести
9.	Тема 9: Заходи процесуального примусу			4	
10.	Тема 10: Процесуальні строки			4	
11.	Тема 11: Судові виклики та повідомлення			4	
12.	Тема 12: Докази та доказування в цивільному судочинстві	2		2	
13.	Тема 13: Характеристика окремих доказів (засобів доказування)		2		
Всього		8	4	48	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

Тема: Цивільний процес: загальні положення. Принципи цивільного судочинства

Мета: Ознайомити студентів з загальними положеннями цивільного процесу

Питання для обговорення:

1. Поняття цивільного процесуального права. Предмет, метод і система цивільного процесуального права. Співвідношення понять: «цивільне процесуальне право», «цивільний процес», «цивільне судочинство».
2. Функції цивільного процесуального права як галузі права України.
3. Взаємодія та співвідношення цивільного процесуального права з іншими галузями в системі права України.
4. Джерела цивільного процесуального права.
5. Наука цивільного процесуального права.
6. Форми і способи захисту цивільних прав, свобод чи законних інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави і суспільних інтересів.
7. Цивільне судочинство як процесуально-правова форма здійснення правосуддя в цивільних справах. Поняття, мета і завдання цивільного судочинства.
8. Види проваджень і стадії у цивільному судочинстві. Цивільна процесуальна форма судового процесу.
9. Поняття й ознаки принципів цивільного судочинства. Система принципів цивільного судочинства.
10. Зміст принципів (засад) закріплених у цивільному процесуальному законодавстві.
11. Принципи інститутів цивільного процесуального права (інституційні принципи).
12. Правові аксіоми в цивільному судочинстві.

Практичне заняття 2

Тема: Цивільна юрисдикція. Цивільні процесуальні правовідносини

Мета: Дослідити особливості цивільної юрисдикції. Вивчити особливості цивільних процесуальних правовідносин

Питання для обговорення:

1. Поняття та види цивільної юрисдикції.
2. Предметна та суб'єктна юрисдикція.
3. Інстанційна юрисдикція.
4. Територіальна юрисдикція (підсудність).
5. Підстави та порядок передачі справи з одного суду до іншого.
6. Поняття цивільних процесуальних правовідносин і їх особливості.
7. Підстави виникнення цивільних процесуальних правовідносин. Юридичні склади і їх характеристика.
8. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.
9. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин і їх класифікація.
10. Суд як обов'язковий суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Правове становище суду та засади його діяльності. Роль суду в цивільному процесі.
11. Склад суду. Правові і моральні підстави діяльності суду.
12. Учасники цивільного процесу: особи, які беруть участь у справі як суб'єкти цивільних процесуальних відносин.
13. Поняття і склад осіб, які беруть участь у справі, їх права і обов'язки; свідки, експерт, перекладачі та інші учасники процесу. Їх процесуальне становище та функції. Права і обов'язки.

Практичне заняття 3

Тема: Сторони в цивільному процесі. Треті особи в цивільному процесі

Мета: Дослідити поняття та правовий статус сторін у цивільному процесі. Дослідити поняття та види третіх осіб у цивільному процесі

Питання для обговорення:

1. Поняття сторін в цивільному процесі.
2. Цивільна процесуальна правоздатність.
3. Цивільна процесуальна дієздатність.
4. Процесуальні права і обов'язки.
5. Цивільна процесуальна правосуб'єктність.
6. Основні риси сторін у цивільному процесі, види сторін. Характеристика прав і обов'язків сторін. Спеціальні права сторін.
7. Процесуальна співучасть. Мета і підстави співучасті. Види співучасті. Процесуальні права і обов'язки співучасників.
8. Поняття належного відповідача. Умови і порядок його заміни.
9. Процесуальне правонаступництво (поняття і підстави). Порядок вступу в процес правонаступника і його правове положення.
10. Поняття та види третіх осіб у цивільному процесі.
11. Основні риси третіх осіб.
12. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору. Підстави та процесуальний порядок їх вступу в процес.
13. Процесуальні права та обов'язки третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
14. Відмінність третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору від співпозивачів.
15. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору. Підстави і процесуальний порядок їх вступу (залучення) в процес.
16. Процесуальні права і обов'язки третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.
17. Відмінність третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог, від співучасників (співпозивачів, співвідповідачів).

Практичне заняття 4

Тема: Цивільне процесуальне представництво. Участь у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

Мета: Вивчити поняття та особливості цивільного процесуального представництва. Вивчити особливості участі у цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб

Питання для обговорення:

1. Поняття судового представництва.
2. Підстави і види представництва.
3. Повноваження представника в суді.
4. Документи, які стверджують повноваження представника.
5. Оформлення довіреності на ведення справи в суді.
6. Особи, які можуть бути представниками в суді.
7. Особи, які не можуть бути представниками у суді.
8. Відповідальність представників за несумлінне ведення справи.
9. Підстави і мета участі в цивільному процесі органів та осіб, яким за законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.
10. Умови порушення цивільної справи в суді вищевказаними органами і особами.
11. Їх процесуальні права і обов'язки.
12. Завдання та форми участі.
13. Відмінність цих органів та осіб від учасників процесу.
14. Участь органів державної влади та органів місцевого самоврядування у цивільному процесі для надання висновку по справі.

Практичне заняття 5

Тема: Судові витрати. Заходи процесуального примусу

Мета: Дослідити види судових витрат та особливості їх правового регулювання. Вивчити заходи процесуального примусу за законодавством України

Питання для обговорення:

1. Види судових витрат.
2. Ціна позову.
3. Порядок встановлення ціни позову.
4. Відстрочення та розстрочення сплати судових витрат.
5. Розподіл судових витрат між сторонами.
6. Розподіл витрат при відмові від позову і мировій угоді.
7. Повернення судового збору та коштів на оплату витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду судової справи.
8. Поняття заходів процесуального примусу.
9. Види заходів процесуального примусу.
10. Значення заходів процесуального примусу для учасників цивільного процесу.

Практичне заняття 6

Тема: Процесуальні строки. Судові виклики та повідомлення

Мета: Дослідити поняття процесуальних строків. Ознайомити студентів з процедурами судових викликів та повідомлень

Питання для обговорення:

1. Поняття процесуальних строків і їх значення.
2. Види процесуальних строків.
3. Наслідки пропуску процесуальних строків.
4. Обчислення процесуальних строків.
5. Порядок продовження і поновлення процесуальних строків.
6. Строки розгляду цивільних справ.
7. Закінчення та зупинення процесуальних строків.
8. Поняття та види судових повісток.
9. Порядок вручення судових повісток.
10. Процесуальні наслідки для учасників судового процесу, спричинені не отриманням ними судових викликів і повідомлень.

Практичне заняття 7

Тема: Докази та доказування в цивільному судочинстві. Характеристика окремих доказів (засобів доказування)

Мета: Вивчити особливості доказів та доказування в цивільному судочинстві за законодавством України. Дослідити характеристики окремих доказів (засобів доказування)

Питання для обговорення:

1. Поняття доказування в цивільному судочинстві.
2. Поняття доказів у цивільному судочинстві.
3. Предмет доказування.
4. Обов'язок доказування і подання доказів до суду.
5. Підстави звільнення від доказування.
6. Належність, допустимість, достовірність і достатність доказів.
7. Правила оцінки доказів судом.
8. Витребування доказів судом.
9. Судові доручення щодо збирання доказів.
10. Огляд доказів за їх місцем знаходження, огляд доказів, що швидко псуються.
11. Забезпечення доказів.
12. Показання свідків.
13. Письмові докази.
14. Речові докази.
15. Електронні докази.
16. Висновок експерта.
17. Інші засоби доказування в Україні та у зарубіжних країнах.

6. Самостійна робота

Самостійна робота є основним способом засвоєння здобувачами навчального матеріалу в поза аудиторний час без участі викладача. Обсяг і зміст самостійної роботи визначається робочою програмою та робочим планом у межах установленого обсягу годин із навчальної дисципліни, методичними вказівками викладача.

Самостійна робота забезпечується системою навчально-методичних засобів: конспектами лекцій викладача, підручниками, навчальними та методичними посібниками, монографічною літературою і періодикою та засобами самоконтролю - реферат та його доповідь з презентацією.

Реферат із дисципліни «Цивільний процес» складається із двох складових:

- I. Теоретичної частини.
- II. Практичної частини.

I. Теоретична частина реферату присвячується вузькій проблематиці курсу. Тема роботи може бути запропонована самим здобувачем та узгоджена з керівником курсу або може бути вибрана здобувачем із наведених нижче тем:

1. Принцип змагальності в цивільному судочинстві: теорія та практика.
2. Принцип рівності сторін у цивільному процесі: забезпечення на практиці.
3. Принцип гласності та відкритості цивільного процесу у практиці ЄСПЛ.
4. Вплив принципу процесуальної економії на ефективність цивільного судочинства.
5. Розмежування підвідомчості та підсудності в цивільному судочинстві.
6. Особливості визначення юрисдикції у спорах із іноземним елементом.
7. Зловживання процесуальними правами у питаннях юрисдикції.
8. Проблеми територіальної юрисдикції у сучасній судовій практиці.
9. Визначення родової та територіальної підсудності в цивільних справах.
10. Специфіка правовідносин, що виникають між судом і сторонами цивільного процесу.
11. Правовідносини між судом і свідками у цивільному процесі.
12. Суб'єкти цивільних процесуальних правовідносин: поняття та види.
13. Процесуальні обов'язки сторін у цивільному судочинстві.
14. Співвідношення матеріальних і процесуальних правовідносин у цивільному процесі.
15. Особливості участі юридичних осіб як сторін у цивільному процесі.
16. Питання правонаступництва у цивільному процесі.
17. Процесуальна співучасть: правове регулювання та судова практика.
18. Роль третіх осіб із самостійними вимогами у цивільному процесі.
19. Правовий статус третіх осіб без самостійних вимог на предмет спору.
20. Треті особи у цивільному процесі: захист прав та інтересів.
21. Види процесуального представництва у цивільному судочинстві.

22. Права та обов'язки представника у цивільному процесі.
23. Представництво за довіреністю у цивільному процесі.
24. Особливості представництва неповнолітніх у цивільному процесі.
25. Вплив процесуального представництва на ефективність судового розгляду.
26. Роль прокурора у цивільному судочинстві.
27. Участь органів опіки та піклування у цивільному процесі.
28. Участь профспілок і громадських організацій у цивільному процесі.
29. Повноваження уповноваженого Верховної Ради з прав людини у цивільному судочинстві.
30. Особливості участі органів державної влади у захисті прав громадян у цивільному процесі.

Робота оформляється у вигляді презентації та захищається за допомогою мультимедійних засобів в присутності інших здобувачів.

II. Практична частина реферату передбачає створення здобувачем глосарію термінів із опрацьованої наукової тематики, розробку тестів або аналіз рішень національних судів та Європейського суду з прав людини щодо захисту цивільних прав та інтересів.

Пропоновані рішення ЄСПЛ для аналізу:

1. Рішення у справі «Ружичка проти Чехії» (*Ružička v. Czech Republic*, 2013 рік) (рішення стосується принципу рівності сторін у цивільному процесі).
2. Рішення у справі «Гордієнко проти України» (*Gordiyenko v. Ukraine*, 2010 рік) (стосується порушення принципу правової визначеності та доступу до правосуддя).
3. Рішення у справі «Домбо Бехеер Б.В. проти Нідерландів» (*Dombo Beheer B.V. v. the Netherlands*, 1993 рік) (стосується принципу рівності сторін та права на рівні можливості в судовому процесі).
4. Рішення у справі «Хаусшильдт проти Данії» (*Hauschildt v. Denmark*, 1989 рік) (порушення принципу неупередженості суду).
5. Рішення у справі «Ганіжина проти України» (*Ganyushina v. Ukraine*, 2005 рік) (стосується принципу гласності судового розгляду).

Модуль «Самостійна робота» визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих при виконанні поставлених завдань (написання реферату та його представлення).

7. Тренінг з дисципліни

Тренінг є важливим компонентом навчання, який сприяє інтеграції теоретичних знань із практичною діяльністю. Він передбачає не лише використання вже здобутих знань, але й активне формування нових навичок через практичне застосування отриманої інформації. Основною метою тренінгу є поглиблення знань у конкретній сфері відповідно до тематики тренінгу, що включає не лише повторення і закріплення знань, а й розвиток компетенцій, необхідних для ефективного вирішення професійних завдань.

Тренінг з навчальної дисципліни забезпечує:

1. інтеграцію знань, отриманих в процесі навчання, з практичними навичками, що дозволяє здобувачам перевірити і закріпити свої знання через практичні завдання та сценарії;
2. формування і вдосконалення навичок, необхідних для практичного застосування знань у реальних ситуаціях, що сприяє розвитку професійної компетентності;
3. розвиток навичок критичного аналізу інформації та прийняття обґрунтованих рішень;
4. удосконалення навичок комунікації та співпраці через групову роботу, обговорення і дебати, що сприяє ефективному обміну ідеями та знаходженню оптимальних рішень.

Тренінг включає етапи підготовки та оцінювання, які дозволяють визначити рівень засвоєння матеріалу та ефективність навчання.

Рекомендований порядок підготовки до тренінгу передбачає:

1. самостійне опрацювання законодавства, судової практики та відповідної наукової літератури з тематики тренінгу;
2. підготовка презентації та участь у дискусії в рамках аудиторного проведення тренінгового заняття.

Тренінг проводиться наприкінці семестру на окремому занятті. За підсумками тренінгу викладач робить підсумок про рівень засвоєння здобувачами матеріалу та оцінює якість їх підготовки.

Структура тренінгу:

1. вступна частина (ознайомлення з метою і завданнями тренінгу; вступний огляд обраної тематики тренінгового заняття);
2. теоретичний блок (презентація основних правових положень з обраної тематики, огляд судової практики національних судів та ЄСПЛ, огляд наукової літератури);
3. практичний блок (аналіз конкретних кейсів для закріплення теоретичних знань і навичок, обговорення результатів і висновків кейс-стаді);
4. завершальна частина (підведення підсумків тренінгу, відповіді на питання учасників та обговорення можливих труднощів, отримання зворотного зв'язку від учасників).

Тематика тренінгу

1. Доступ до цивільного судочинства.
2. Електронне судочинство у цивільному процесі різних країн та тенденції розвитку сучасного цивільного процесу.
3. Безоплатна правова допомога в Україні: теорія та практика.

Модуль «Тренінг» визначається як середнє арифметичне з оцінок отриманих під час тренінгу.

8. Методи навчання

У навчальному процесі використовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, групова робота, комунікативні техніки, реферування, а також методи опитування, тестування, ділові ігри тощо.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: стандартизовані тести; поточне опитування; модульний контроль; проведення тренінгів; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; презентації та виступи на наукових заходах; презентація самостійної роботи; інші види індивідуальних та групових завдань; залік.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3
40%	40%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Тренінг	Самостійна робота
Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульна контрольна робота (теоретичні питання, тестування, ситуаційне завдання)	Оцінювання виконаних завдань під час тренінгу	Оцінювання завдань самостійної роботи

Модуль 1. Оцінка за «Поточне оцінювання» визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на кожному практичному занятті. Пропуски занять відпрацьовуються у години проведення консультацій. Невідпрацьовані заняття оцінюються в «0». «Модульний контроль» проводиться з урахуванням усіх тем дисципліни. Включає виконання письмової роботи. Здобувачам, які навчаються за індивідуальним графіком, відпрацювання відбуваються у години консультацій у системі Moodle.

Модуль 2. Визначається як середнє арифметичне з виконаних завдань.

Модуль 3. Оцінка за завдання самостійної роботи.

Шкала оцінювання

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)

35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-13
2.	Система moodle.wunu.edu.ua	1-13

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

1. Цивільне процесуальне право України (Загальна частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 412 с
2. Цивільне процесуальне право України (Особлива частина): підруч. / О.В. Гетманцев, Л.А. Кондрат'єва, Л.А. Остафійчук, А.Л. Паскар, І.Ю. Татулич; за ред. О.В. Гетманцева. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022, 240 с.
3. Голубєва Н.Ю. Судові витрати : науково-практичний посібник. Одеса: Фенікс, 2020. 120 с.
4. Лемик Р. Я. Спеціальні права сторін в цивільному процесі. Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка. Серія юридична. 2019. № 69. С.99-110.
5. Угриновська О. І., Івашко О. Д. Звернення стягнення на грошові кошти та (або) майно інших осіб: пошук законодавчого компромісу та огляд правозастосовної практики. Цивільне право і процес, 2021. №154. С. 93-108.
6. Угриновська О. І., Піняшко М. Провадження у справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України. Вісник Київського національного університету ім. Т Шевченка, 2020. № 4 (115). С. 50-59.
7. Угриновська О. І., Січка В. Р. Відшкодування витрат на професійну правничу допомогу в цивільному судочинстві України: проблеми правозастосування. Вісник Київського національного університету ім. Т Шевченка, 2021. № 4 (119). С. 102-108.
8. Colin B. Picker, Guy Seidman. The Dynamism of Civil Procedure - Global Trends and Developments. 2016. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-21981-3> Nader Ghanbari , Hassan Mohseni & Dawood Nassiran. (2016). Comparative Study of Civil Procedure in Common Law and Civil Law Systems. Journal of Politics and Law; Vol. 9, No. 5; 2016. [10.5539/jpl.v9n5p267](https://doi.org/10.5539/jpl.v9n5p267)
9. Joseph W. Glannon. Civil Procedure: Rules, Statutes, and Other Materials, 2019.
10. European Rules of Civil Procedure. A Commentary on the ELI/UNIDROIT Model Rules. 2023. 784 pp.
11. Pamela K. Bookman & Colleen F. Shanahan, A Tale of Two Civil Procedures, 122 COLUM. L. REV. 1183 (2022). Available at: https://scholarship.law.columbia.edu/faculty_scholarship/3839
12. The Future of the European Law of Civil Procedure. Coordination or Harmonisation? Intersentia. 2020. 292 p.
13. Comparative Civil Procedure Joachim Zekoll The Oxford Handbook of Comparative Law (2nd edn) Edited by Mathias Reimann and Reinhard Zimmermann. 2019. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780198810230.013.42. https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/5598201/mod_resource/content/1/ZEKOLL%2C%20Joachim.%20Comparative%20Civil%20Procedure.%20IN%20REIMANN%20ZIMMERMANN%20Comparative%20Civil%20Procedure%20-%20Oxford%20Handbooks.pdf
14. Comparative Civil Procedure: A Guide to Primary and Secondary Sources. 2023. https://www.nyulawglobal.org/globalex/Comparative_Civil_Procedure1.html
15. Khrystyna Lipianina-Honcharenko, Nataliia Martsenko, Anastasiia Melnychuk, Khrystyna Yurkiv, Gregory Hladiy and Mykola Telka. Integrated Approach to the International Aspects of Online Dispute Resolution Formation. CEUR Workshop Proceedings, 2024, 3716, pp. 88-98.
16. Марценко, Наталія, and Ірина Лукасевич-Крутник. "Процесуальні особливості визнання дійсним нікчемного правочину, вчиненого з порушенням обов'язкової нотаріальної форми". *Актуальні проблеми правознавства*, no. 1, June 2024, pp. 277-85, <https://doi.org/10.35774/>.

17. Марценко Н.С. Використання цифрових технологій для покращення результатів цивільного правосуддя: зарубіжний досвід. Нове Українське право. Євроінтеграція. 2022. С. 57-65. <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/392>
18. Drakokhrust T., Martsenko N. Artificial Intelligence in the Modern Judicial System. Journal of Modern Educational Research, 2022; 1: 5. DOI: 10.53964/jmer.2022005. <https://www.innovationforever.com/article.JMER20220107>
19. Марценко Н.С. Цивільно-правова відповідальність за шкоду, спричинену штучним інтелектом. Наукові записки. Серія: Право, 2022. <https://pravo.cuspu.edu.ua/index.php/pravo/article/download/105/89>

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL:<http://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL:<http://www.president.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL:<http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал органів судової влади України. URL:<http://court.gov.ua/>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>